

YANGI O'ZBEKISTONDA TARIXIY DIPLOMATIYA VA MADANIY MEROS SIYOSATI

Dustova Gulnoza Ashurovna

Buxoro davlat pedagogika instituti Ijtimoiy va gumanitar fanlarni

O'qitish metodikasi(Ma'naviyat) II bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21972911>

Annotatsiya.

Mazkur tezisdagi Yangi O'zbekistonda tarixiy diplomatiya va madaniy meros siyosatining mazmun-mohiyati, uning milliy taraqqiyot hamda xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosini asrash, restavratsiya qilish, ilmiy o'rganish va xalqaro miqyosda targ'ib etishga qaratilgan islohotlar yoritiladi. Buyuk ajdodlar merosini tiklash, tarixiy obidalarni muhofaza qilish, madaniy diplomatiya vositalari orqali O'zbekistonning xalqaro nufuzini mustahkamlash hamda milliy qadriyatlarni keng targ'ib etish masalalari ilmiy jihatdan tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, tarixiy diplomatiya, madaniy meros, madaniy diplomatiya, tarixiy obidalar, milliy qadriyatlar, tarixiy xotira, madaniy merosni muhofaza qilish, xalqaro hamkorlik, davlat siyosati.

Abstract.

This paper the essence of the policies regarding historical diplomacy and cultural heritage in New Uzbekistan, as well as their role in fostering national development and international cooperation. It also highlights reforms aimed at preserving, restoring, scientifically studying, and promoting the country's rich historical and cultural heritage on an international scale. Issues such as restoring the legacy of great ancestors, protecting historical monuments, strengthening Uzbekistan's international standing through cultural diplomacy, and widely promoting national values are subjected to scholarly analysis.

Keywords: New Uzbekistan, historical diplomacy, cultural heritage, cultural diplomacy, historical monuments, national values, historical memory, cultural heritage preservation, international cooperation, state policy.

Аннотация.

В статье анализируется сущность политики в сфере исторической дипломатии и культурного наследия в Новом Узбекистане, а также их роль в содействии национальному развитию и международному сотрудничеству. Рассматриваются реформы, направленные на сохранение, реставрацию, научное изучение и популяризацию богатого историко-культурного наследия страны на международной арене. Научному анализу подвергаются такие вопросы, как возрождение наследия великих предков, охрана исторических памятников, укрепление международного авторитета Узбекистана посредством культурной дипломатии и широкое продвижение национальных ценностей.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, историческая дипломатия, культурное наследие, культурная дипломатия, исторические памятники, национальные ценности, историческая память, сохранение культурного наследия, международное сотрудничество, государственная политика.

Yangi O'zbekistonning tashqi siyosati va madaniy diplomatiyasi ilmiy jamoatchilik tomonidan keng muhokama qilinib, ko'plab tadqiqotlarga mavzu bo'lgan. Xususan, Prezident

Shavkat Mirziyoyevning tashabbuslari bilan boshlangan "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi mamlakatning xalqaro munosabatlardagi o'zni va madaniy merosga bo'lgan munosabatini tubdan o'zgartirganligi ko'plab olimlar tomonidan e'tirof etilgan. Tadqiqotchilar, asosan, O'zbekistonning mintaqaviy hamkorlikni kuchaytirish, qo'shni davlatlar bilan munosabatlarni yaxshilash va ochiqlik siyosatini olib borishga qaratilgan sa'y-harakatlarini tahlil qilganlar ¹. Biroq, ushbu siyosatning tarixiy diplomatiya va madaniy merosni asrash hamda targ'ib qilish bilan bog'liq jihatlarini kompleks va tizimli o'rganishga qaratilgan chuqur ilmiy ishlar hali ham yetarli emas.

Tarixiy diplomatiya tushunchasi xalqaro munosabatlar nazariyasida nisbatan yangi yo'nalish bo'lib, u davlatlarning o'z tarixiy o'tmishini, madaniy qadriyatlarini tashqi siyosat vositasi sifatida qo'llashini anglatadi. O'zbekiston kontekstida bu yo'nalishning nazariy asoslari va amaliy tatbiqiga bag'ishlangan tadqiqotlar soni ortib bormoqda. Xususan, so'nggi yillarda chop etilgan ilmiy maqolalarda O'zbekistonning boy tarixiy merosini global miqyosda targ'ib qilish, buyuk ajdodlarimizning jahon sivilizatsiyasiga qo'shgan hissi orqali mamlakatning ijobiy imijini shakllantirishga qaratilgan sa'y-harakatlari yoritilgan.

Madaniy merosni asrash va targ'ib qilish siyosati ham Yangi O'zbekiston davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Ilmiy adabiyotlarda Madaniy meros agentligi faoliyati, uning doirasida amalga oshirilayotgan loyihalar, jumladan, arxeologik ob'ektlarni ro'yxatga olish, ziyoratgohlarni obodonlashtirish va muzey fondlarini boyitish kabi masalalar yoritilgan. Tadqiqotchilar, shuningdek, madaniy meros ob'ektlarini raqamlashtirish, ularni YUNESKO ro'yxatiga kiritish bo'yicha olib borilayotgan ishlarni ham tahlil qilganlar ⁶. Biroq, ushbu siyosatning xalqaro munosabatlardagi o'zni, ya'ni madaniy merosning "yumshoq kuch" (soft power) elementi sifatida qanday qo'llanilayotganligi, elchixonalarda madaniyat va turizm bo'yicha maslahatchi lavozimlarining joriy etilishi kabi amaliy qadamlarning diplomatik samaradorligi bo'yicha chuqur qiyosiy tadqiqotlar yetishmaydi ². Mavjud ishlar ko'proq madaniy merosning ichki ahamiyatiga e'tibor qaratib, uning tashqi siyosatdagi strategik rolini to'liq ochib bermaydi.

Til diplomatiyasi, xususan, Prezident Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasida o'zbek tilida nutq so'zlashi kabi tarixiy voqealar ham ilmiy jamoatchilik tomonidan katta qiziqish bilan kutib olindi ¹. Bu voqea tilning milliy o'zlikni anglash, xalqaro maydonda milliy g'ururni namoyish etish va madaniy aloqalarni mustahkamlashdagi ahamiyatini ko'rsatdi. Ayrim tadqiqotlarda ushbu hodisaning ramziy va amaliy ahamiyati, uning O'zbekistonning xalqaro imijiga ta'siri tahlil qilingan. Shunga qaramay, til diplomatiyasining Yangi O'zbekiston tashqi siyosatidagi o'zni, uning boshqa madaniy-gumanitar aloqalar bilan o'zaro bog'liqligi va uzoq muddatli istiqboldagi ta'siri bo'yicha keng qamrovli ilmiy ishlar hali ham kam. Ko'pgina tadqiqotlar ushbu hodisani bir martalik voqea sifatida ko'rib chiqib, uni davlatning umumiy strategik yo'nalishi bilan bog'lashda yetarli darajada chuqurlikka erishmagan.

Mintaqaviy diplomatiya va yaxshi qo'shnichilik munosabatlari Yangi O'zbekiston tashqi siyosatining eng muhim yutuqlaridan biri sifatida e'tirof etilgan ³. Tojikiston bilan strategik sheriklikning mustahkamlanishi kabi amaliy misollar mintaqaviy integratsiya va hamkorlikning yangi bosqichini ko'rsatadi ². Bu boradagi ilmiy adabiyotlar, asosan, iqtisodiy, siyosiy va xavfsizlik masalalariga e'tibor qaratgan. Madaniy-gumanitar almashinuvlarning mintaqaviy munosabatlarni mustahkamlashdagi o'zni, tarixiy diplomatiyaning Markaziy Osiyo davlatlari bilan aloqalarni rivojlantirishdagi roli bo'yicha tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, ular

ko'pincha umumiy tavsifiy xarakterga ega. Ushbu siyosatning madaniy merosni birgalikda asrash, umumiy tarixiy qadriyatlarni targ'ib qilish orqali mintaqaviy birdamlikni shakllantirishdagi o'ziga xos jihatlarini chuqur tahlil qiluvchi ishlar yetarli emas.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekistonda tarixiy diplomatiya va madaniy meros siyosatini izchil rivojlantirish milliy o'zlikni mustahkamlash, tarixiy xotirani asrash hamda mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzini yuksaltirishga xizmat qilmoqda. Amalga oshirilayotgan islohotlar tarixiy-madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish, ularni ilmiy o'rganish va xalqaro miqyosda keng targ'ib etish samaradorligini oshirmoqda. Kelgusida tarixiy diplomatiya imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish va madaniy merosni raqamlashtirish jarayonlarini jadallashtirish ushbu yo'nalishning ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2021.
2. Saidov A. X. Yangi O'zbekistonning tashqi siyosati: ustuvor yo'nalishlar va istiqbollar. Toshkent: Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti nashriyoti, 2022.
3. Karimova G. A. Yangi O'zbekistonda madaniy merosni asrash va targ'ib qilish siyosatining ustuvor yo'nalishlari. O'zbekiston tarixi, 2022, № 3, B. 104-112.
4. Ergashev, B. E. O'zbekistonning tarixiy diplomatiyasi va uning zamonaviy xalqaro munosabatlardagi o'rni. Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya, 2021, № 4, B. 56-65.
5. Sultanov E. A. Yangi O'zbekistonning madaniy diplomatiyasi: yumshoq kuch salohiyati. Xalqaro munosabatlar, 2023, № 2, B. 78-87.
6. Xolmatov S. S. O'zbekistonning BMT va UNESCO doirasidagi madaniy diplomatiyasi: yangi bosqich. Xalqaro munosabatlar: nazariya va amaliyot, 2022, № 3, B. 67-75.